

Lietuvon jūs, vėlelės, parskriskite

Gegužės 22 dieną Kauno IX forto muziejuje įvyko renginys „Lietuvon jūs, vėlelės, parskriskit“, skirtas 1949 metais Igarkoje mirusiems vaikams atminti. Gyvoje atmintyje dar neišblėso laikas, kai 1948 metais vyko masinis Lietuvos gyventojų trėmimas. Sovietiniai okupantai tremtinio likimui pasmerkė beveik 12 tūkstančių vaikų, išplėšę juos iš gimtųjų namų. Todėl suvokdami šio istorinio laikotarpio reikšmę mūsų ateities kartoms, patirtą skausmą ir netektį patyrusių artimųjų nevilgti, Kauno Šilainių Šv. Dvasios bažnyčios monsinjoras Lionginas Vaičiulionis renginio metu malda pakvietė prisiminti ir pagerbti Igarkoje mirusius vaikus.

Siame gražiame renginyje, kurio tikslas – išsaugoti mūsų istoriją, vykdyti nuolatinę veiklą su švietimo įstaigomis, formuoti jauno žmogaus pasaulėžiūrą, vertybes, suvokimą, supažindinti jaunimą su tremties, kaip istorijos, reiškiniu ir gyvais jos liudininkais, nuoširdų žodį tarė LR Seimo narė V. M. Čigriejienė, LPKTS atstovė J. Yla, LR Kultūros ministerijos atstovė V. Vyšniauskienė, prisimindami ir įvertindami lietuvių ryž-

imą, atsidavimą, neprarastą tikėjimą savo Tėvyne Lietuva, nepaisant skaudaus jų likimo. Kauno Juozo Grušo meno vidurinės mokyklos moksleiviai kartu su mokytojais sukūrė meninę kompoziciją „Atminimo vėsnia“ ir atliko muzikinę programą. Tai tapo tarsi simboliu gestu „vaikai – vaikams“, nes uždegant žvakeles buvo įprasmintas kiekvieno 1949 metais Igarkoje mirusio vaiko atminimas.

Apie tai, koks negailestingas likimas ištiko į tremtį patekusius vaikus, gyvais prisiminimais dalijosi buvusios Igarkos tremtinės, 1948–1949 metais mirusių vaikų seserys: E. Popaitė ir G. Černiauskaitė-Šidlauskienė. Nuoširdų žodį susirinkusiems, renginio svečiams tarė ir Igarkos tremtinių brolijos pirmininkė Aldona Krinickienė. Širdyje išlikę skaudūs prisiminimai gaudino kiekvieną, privertė susimąstyti, suvokti skaudaus likimo pasekmes, viltį, perkainoti vertybes. Simboliška ir tai, kad skirtingų kartų noras: vieniems – prisiminti, kitiems – suprasti skaudaus likimo vingius, suartina. Kauno Panemunės senelių namų Tremtinių senjorų klubo ansamblis „Kauno senjorai“ (vadovė L. Mas-

lauskienė) savo dainomis, atlikta muzika patvirtino, kad buvimas kartu, kartų bendradarbiavimas, iš tiesų suteikia stiprybės net ir, rodos, sunkiausiomis akimirkomis.

Ši gražų renginį vainikavo lauke surengta akcija, kurios metu moksleiviai ir buvę tremtiniai kartu į žemę įsmeigė 25 baltus paukščius, simbolizuojančius 1949 metais Igarkoje mirusių vaikų sieles, o į orą paleisti balionai tapo tarsi mažais vilties spindulėliais, kuriais įprasmintas viltis, meilė artimui, tikėjimas, kad esame drauge, kad esame vieningi, kad esame čia ir dabar.

Renginio metu buvo eksponuojama moksleivių piešinių ir rašinių konkurso „Tremtinių vaikystė Sibire“ laureatų darbų paroda, veikė virtuali paroda „Igarkos vaikai“.

Renginio organizatoriai: Igarkos tremtinių brolija, Kauno Panemunės senelių namų Krizių centras asmenims, nukentėjusiems nuo sovietinės okupacijos, ir Kauno IX forto muziejus.

Nuoširdžiai dėkojame UAB „Balionų centras“ už renginiui skirtus helio balionus.

Aldona KRINICKIENĖ, Igarkos tremtinių brolijos pirmininkė

„Poezijos pavasaryje“ apdovanotas Stanislovas Abromavičius

Nuvilnijo „Poezijos pavasario 2015“ šventė po visą Lietuvą, sukvietsi žmonės į apie 300 renginių. Maironio lietuvių kalbos ir literatūros muziejuje jos laureatu paskelbtas vilnietis poetas Vladas Braziūnas už 2014 metais išleistą eilių knygą „Stalo kalnas“.

Vienas iš „Poezijos pavasario 2015“ renginių vyko ir Rau-

dondvaryje. Poetai, aktoriai ir svečiai rinkosi į jau tradicinę tampančią poezijos vakaronę.

Renginio metu už nuopelnus pinigine premija buvo pagerbtas „Tremtinio“ talkinininkas, poetas, publicistas, Kauno krašto istorijos ir pasipriešinimo okupacijoms tyrinėtojas Stanislovas Abromavičius. Malonu, kad namažai šio žan-

ro autoriaus knygų yra išleidusi Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga.

Mūsų talkinininką S. Abromavičių sveikino bičiuliai rašytojai Robertas Keturakis, Vidmantas Elmiškis, Rimantas Klusas, Vladas Vaitkevičius, Nepriklausomybės Akto signataras Leonas Milčius.

„Tremtinio“ inf.

Gegužė. Muziejaus veikla ir siurprizai

Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus gegužės viduryje Tarptautinės muziejų dienos proga kasmet organizuoja vieną populiariausių tarp jaunimo „Nakties muziejaus“ renginį, kuris šiais metais buvo jau dešimtas – jubiliejinis. Jo populiarumas augo palaipsniui, pastebimai išaugo po to, kai pradėjome jį organizuoti gamtoje.

Apie šių metų „Nakties muziejaus“ renginį „Tremtinys“ jau buvo rašyta (J. Cimbalaitis. „Paminėjome Partizanų pagerbimo dieną“). Patikslinant ten pateiktą informaciją, dar galima paminėti, kad prie laužo skambėjo buvusių tremtinių choro ir moksleivių atliekamos partizanų dainos, visi norintieji naktį galėjo praleisti įrengtoje palapinių stovykloje. Bendras „Nakties muziejaus“ dalyvių skaičius siekė iki 600 žmonių. Tai beveik šešis kartus daugiau negu pirmajame renginyje prieš 10 metų.

Pirmoji gegužės mėnesio pusė, ruošiant „Nakties muziejų“, paprastai būna labai įtempta, prisieina spręsti nemažai įvairių planuotų ir nenumatytų klausimų. Tad po renginio ateina šio toks neveiklumo, atsipalaidavimo laikotarpis. Tačiau šiais metais užklupo malonūs siurprizai. Ypač netikėtas buvo filmavimo grupės BBC iš Londono atvykimas. Jie mūsų muziejuje

filmavo reabilitaciją Druskininkuose atliekančių Ukrainos karių ekskursiją. Kaip sužinojome, šią filmuotą medžiagą numatoma panaudoti kuriant dokumentinį filmą apie Lietuvos gynybą.

Kitą, truputį kitokio pobūdžio staigmeną pateikė į muziejų atvažiavę trys buvę klasiškai iš Kaišiadorių – du iš jų j atvyko kartu su žmonomis ir kūdikiais. Labai įdėmiai susipažinę su muziejaus ekspozicijomis jie panorą pakeliauti dar ir „Partizanų takais“. Aplankėme visus tris muziejaus iniciatyva atstatytus bunkerius ir keletą autentiškų, su partizaninio karo įvykiais susijusių vietų. Visos ekskursijos truko beveik šešias valandas. Vaikučiai gal tik porą kartų pareiškė savo nepasitenkinimą, o šiaip buvo ramūs net tada, kai su mamyte artėliu teko landžioti probunkerių angas.

Aštuonioliktus metus vedu ekskursijas „Partizanų takais“, tačiau šį kartą ekskursantais buvau tiesiog sužavėtas.

Gintautas KAZLAUSKAS

Įvertintas, įvardytas ir pasmerktas komunistinis paveldas

Seimo Kovo 11-osios Akto salėje gegužės 22 dieną įvyko konferencija „Lietuvos gyventojų sovietinio genocido organizatoriai ir vykdytojai: istorinis, moralinis ir teisinis atsakomybės įvertinimas“. Konferencijos rengėjai – Lietuvos Respublikos Seimo Pasipriešinimo okupaciniams režimams dalyvių ir nuo okupacijų nukentėjusių asmenų teisių ir reikalų komisija, Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga, Istorinės atminties ir valstybingumo tvirtinimo visuomeninė taryba, dvidešimt septynių nevyriausybinių organizacijų, padedančių stiprinti Lietuvos valstybės gynybinius pajėgumus, atstovai. Konferencijoje dalyvavo per 300 visuomeninių bei valstybinių organizacijų atstovų.

Konferencija, išklausiusi dr. A.Liekių, LGGRTC generalinės direktorės B.T.Burauskaitės, plk. A.Dudavičiaus ir V.Keršansko, prof. O.Voverienės, LKKAS pirmininko V.Zabielsko, kun. R.Grigo, Laisvės kovų dalyvio P.Girdziausko ir Š.Valentinavičiaus, advokato V.Zabielsko, Atkuriamojo Seimo deputatės Z.Šličytės ir Kovo 11-osios Akto signataro A.Endriukaičio pranešimus, priėmė rezoliucijas: „Dėl 1941 m. birželio 23 d. sukilimo įtvirtinimo teisės aktu“, „Dėl kunigo Juozo Zdebskio žūties išaiškinimo“, „Dėl Antrojo pasaulinio karo karių kapų miestų ir miestelių centruose bei kitokių sovietinio paveldo paminklų“ ir „Dėl SSKP ir jos padalinio LKP vertinimo“.

Pastarojoje priminama, kad 1999 m. sausio 12 d. priimtas LR įstatymas dėl LLKS Tarybos 1949 metų vasario 16 dienos Deklaracijos nustatė šio dokumento statusą Lietuvos Respublikos teisės sistemoje – pripažino jį kaip Lietuvos valstybės tęstinumui reikšmingą teisės aktą.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba (Atkuriamasis Seimas) 1991 metų rugpjūčio 22 dienos nutarimu Nr. I-1690 Lietuvos Komunistų partijos (LKP) veiklą Lietuvoje uždraudė, Vyriausybei pavedė pareikalauti iš Sovietų sąjungos vyriausybės nedelsiant perduoti Lietuvai visą dokumentaciją ir archyvinę medžiagą, susijusią su LKP (SSKP) organizacijos veikla Lietuvos Respublikos teritorijoje, įpareigojo Lietuvos Respublikos generalinį prokurorą spręsti klausimą dėl teisinės atsakomybės asmenų, kurie, veikdami LKP (SSKP) struktū-

rose, organizavo ir vykdė veiksmus, nurodytus šiame nutarime.

Tačiau nei SSKP, nei jos padalinys LKP teisiškai, valstybiniu lygmeniu iki šiol neįvardytos ir nepasmerktos, kaip lietuvių tautos genocido organizatorės ir vykdytojos.

Konferencija nusprendė:

„Įvardyti ir paskelbti SSKP ir jos padalinį Lietuvoje – LKP – nusikalstama represine organizacija 1940–1941 ir 1944–1991 metais, Lietuvos gyventojų genocido organizatore ir vykdytoja, tokią nusikalstamą veiklą pasmerkti (pareigybių sąrašas – priede);

pakeisti Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso 99, 100, 104, 105, 106, 107, 108, 114, 115, 118, 120, 122 straipsnių redakcijas ir nurodyti, kad už juose išvardytus nusikaltimus atsako ne tik Lietuvos Respublikos piliečiai, kiti fiziniai asmenys, bet ir juridiniai asmenys;

kreiptis į LR Seimą ir Konferencijos sprendimą įteisinti valstybės teisės aktu;

siūlyti LR Seimui ir Vyriausybei kreiptis į Europos Parlamentą dėl SSKP ir jos padalinio LKP, kaip tautų genocido organizatorių ir vykdytojų, nusikalstamos veiklos politinio įvertinimo.“

Rezoliucijoje „Dėl 1941 m. birželio 23 d. sukilimo įtvirtinimo teisės aktu“ reikalaujama 2000 metų rugsėjo 12 dieną LR Seimui pateiktą 1941 metų birželio 23 dienos Lietuvos Laikinosios Vyriausybės pareiškimą „Nepriklausomybės atstatymo deklaravimas“ pripažinti teisės aktu.

Rezoliucijoje „Dėl kunigo Juozo Zdebskio žūties išaiškinimo“ reikalaujama „kreiptis į LR Generalinę prokuratūrą dėl kunigo Juozo Zdebskio žūties išaiškinimo ir kaip pirmą žingsnį, tiriant galimą versiją, kad kunigas buvo nužudytas, atlikti kunigo Juozo Zdebskio palaikų ekshumaciją.“

Rezoliucijoje „Dėl Antrojo pasaulinio karo karių kapų miestų ir miestelių centruose bei kitokių sovietinio paveldo paminklų“ piktinamasi Lietuvos miestuose ir miesteliuose vis dar stovinčiais paminklais su sovietų kariaunos simboliška ir „gelbėtojų“ pavardėmis ir siūloma „savivaldybėms iš miestų ir miestelių centrų karių palaikus ir paminklus perkelti į atitinkamą vietą; nukelti kitus sovietinio paveldo paminklus iš miestų ir miestelių į jiems skirtą vietą arba utilizuoti.“

Jonas BUOKAS

Savaitgalį aktyviai dirbo TS-LKD PKT frakcija

Gegužės 30 dieną įvyko TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos tarybos posėdis ir ataskaitinė–rinkiminė konferencija, kurioje buvo renkamas frakcijos pirmininkas.

Ryte vykusiame tarybos posėdyje patvirtinta PKT frakcijos konferencijos darbotvarkė, patvirtinti kandidatai į PKT frakcijos pirmininko pareigas: tai Mantas Adomėnas, Vincė Vaidevutė Margevičienė, Gvidas Rutkauskas; kandidatai į frakcijos tarybą bei Procedūrų ir etikos komisiją. Buvo išklaudyta PKT frakcijos tarybos pirmininko dr.Arvydo Anušausko ataskaita, kurioje jis apžvelgė nuveiktus darbus. Frakcijos pirmininkė LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė pasveikino jį svarbaus žingsnio asmeniniame gyvenime – vedybų proga ir išteikė rožių puokštę.

LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas A. Anušausko klausė, ar jam yra žinomi žmonių nusiskundimai dėl Palangoje stovinčio paminklo sovietiniams kariams. A. Anušauskas paaiškino Lietuvoje galiojančius įstatymus dėl tokių paminklų: „Paveldo tarybos yra kiekviename mieste ir jos sprendžia savo miesto paveldo klausimus“. Panašų susirūpinimą kėlė ir Raimondas Pankevičius iš Panevėžio. Jų miesto kapinėse ant paminklo yra lentelė su įrašu, kad ilsisi „buržuazinių elementų aukos“. „Tokie įrašai daromi su savivaldybės žinia“, – į tai atsakė pranešėjas.

Petras Musteikis domėjosi frakcijos ateitimi, LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė dėkojo Šilalės filialui už puikiai suorganizuotą Jaunesniosios kartos sąskrydį, Teresė Ūksienė kvietė birželio 6 dieną keliauti Žemaičių apygardos partizanų takais.

Po valandą trukusio PKT frakcijos tarybos posėdžio vyko ataskaitinė–rinkiminė konferencija. Ji pradėta Lietuvos Respublikos himnu. Tylos minute išreikšta pagarba mirusiems tremtiniams, negrįžusiems iš Sibiro platybių ir šiuo metu žūstantiesiems hibridiniame Ukrainos kare. Konferencijos darbą palaiminęs kunigas Artūras Kazlauskas linkėjo visiems geros sveikatos ir vaisingo darbo. TS-LKD pir-

Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė perdavė TS-LKD pirmininko Gabrieliaus Landsbergio sveikinimo žodžius

mininko Gabrieliaus Landsbergio sveikinimo žodžius perdavė jo pavaduotoja Radvilė Morkūnaitė-Mikulėnienė. G.Landsbergis dėkojo už palaikymą partijos pirmininko rinkimuose, kvietė toliau kartu dirbti ir sakė laukiantis pasitikėjimu grįštų darbų. Seimo narys K. Kuzminkas perdavė Lietuvos krikščionių demokratų bendrijos pirmininko Valentino Stundžio sveikinimą.

Patvirtinus konferencijos pirmininkus (R. Morkūnaitė-Mikulėnienė ir Vilhelm Haase), darbotvarkę, Balsų skaičiavimo komisijos narius ir jos pirmininką Juozą Stanėną, vyko konferencijos darbas. TS-LKD PKT frakcijos pirmininkė V.V.Margevičienė pateikė savo veiklos ataskaitą (išspausdintas tekstas buvo išdalytas prieš konferenciją), kuri buvo patvirtinta balsų dauguma. Ji dar informavo apie šįmet vykšiančią ekspediciją į Tomsco sritį. Šįmet pirmą kartą kartu su lietuviais vyks estų ir latvių atstovai. Kvietė norinčiuosius perduoti relikvijas (kryželius, rožinius ir kt.), kurias jaunimas galėtų nuvežti ten gyvenantiems lietuviams ar palikti tėvynainių kapinėse.

Procedūrų ir etikos komisijos ataskaitą gana vaizdžiai pristatė Eduardas Manovas (Šiauliai). „Mums pavyzdys – Povilas Jakučionis, V.V.Margevičienė, Edvardas Strončikas, Petras Musteikis“, – kalbėjo E.Manovas. Į klausimą, ar turime ateitį, jis atsakė klausiu-

mu: „Ar turi kitos partijos toki palaikymą, švarų, iš gelmių?“ Jis tik priekaištavo, kad suvažiavime liko svečiai. „Skyrius yra mažas, į kvotų skaičių nepatekome, o esame partijos pagrindas. Kodėl taip yra?“ – su nuoskauda klausė jis.

Patvirtinus Procedūrų ir etikos komisijos ataskaitą buvo kviečiami pasisakyti kandidatai į frakcijos pirmininko pareigas. Pirmasis kalbėjo M.Adomėnas: „Esate gyva atmintis, būtina perteikti jaunajai kartai tą atminties giją“. Jis akcentavo poreikį stiprinti švietėjišką veiklą, plėsti tarptautinius ryšius, bendradarbiauti su kitų šalių panašiomis organizacijomis. Padėkojęs už pasitikėjimą, jis atsisakė dalyvauti pirminko rinkimuose. Atsakęs į keletą klausimų, tribūną užleido kandidatėi į pirmininko pareigas V.V.Margevičienėi.

Ji perdavė Ukrainos ambasadoriaus padėką buvusiems tremtiniams už finansinę paramą. Ambasadorius pažadėjo atvykti rugpjūčio 1 dieną į Ariogalę vykšiantį tremtinių sąskrydį. „Esame du iš PKT frakcijos TS-LKD pirmininko G.Landsbergio pavaduotojai, pats pirmininkas taip pat frakcijos narys. Turime įkūrę frakcijas nuo Vilniaus iki Klaipėdos, ir jų atstovai čia sėdi su mumis. Dirbame ir dirbsime toliau“, – tikino V.V.Margevičienė.

Į E.Strončiko klausimą dėl frakcijos sėkmės rinkimuose, ji atsakė, kad yra savivaldybių, kuriose išrinkta mūsų frakcijos narių.

Trečiasis kandidatas G.Rutkauskas sakė, kad jam smagu jaustis reikalingu: „Turime žmonių, kurie gali dirbti ir vadovauti frakcijai, kandidatuoti galėjo daugelis“. Trumpai papasakojęs apie save, kalbėjo apie frakcijos reikšmę. „Ateina daug jaunimo, tai gerai, bet tremtinių problemas jie mažiau žino. Manau, tremtiniams lengviau spręsti tremtinių reikalus. Ir partijos struktūrose turi būti daugiau iš mūsų“, – kalbėjo G.Rutkauskas.

Frakcijos atsakingoji sekretorė Ona Tamošaitienė paaiškino, kas pagal statutą sudaro PKTF tarybą (be rinkimų): Seimo nariai, TS-LKD tarybos nariai, apskričių koordinatoriai, frakcijos skyrių pirmininkai.

(keliamą į 4 psl.)

Ta pati panelė, tik kita suknelė

Yra tokia partija, kurios negalima pavadinti tradicine dėl paprastos priežasties – ji neturi ideologijos. Tai, kas rašoma jos nuostatuose, galima pritaikyti bet kuriam dariniui, reiškančiam pretenzijas į politiką ir, nepaisant pastangų, nepajėgiančiam nuslėpti nuo visuomenės savanaudiškų piniginių interesų. Tad ar reikia stebėtis, kad Lietuvoje ši partija nuolat atsiduria skandalų ar politinių kataklizmų centre? Atsiradusi 2003 metais ši partija per 12 gyvavimo metų pasižymėjo bandymais pasisavinti europinės paramos lėšas, paskui – apgaulinga buhalterija, o jos įkūrėjas ir faktiškas savininkas – pomėgiu nuo teisingumo slėptis Maskvoje arba prisidengiant teisine deputato neliečiamybe. Paskutinis jo bandymas išvengti teisingumo buvo neįgalaikis – Europos Parlamento mandatas jam galiausiai negarantavo neliečiamybės – praėjus mėnesiui ji buvo panaikinta. Bet dar iki to V. Uspaskichas, suprasdamas, kad kažkaip reikia sukurti partijos patrauklumą (jam iškilio realus pavojus – partijos vadovai teisiškai už „juodąją buhalteriją“, eiliniai nariai susilaukė teisingumo persekiojimo už bandymus pirkti balsus tiek per Seimo, tiek ir per savivaldos rinkimus), į partijos vadovo postą pasodino Loretą Grauziniene, kuri šiais metais kažkodėl nutarė pasitraukti iš partijos pirmininkės pareigų. Gera vieta tuščia nebūna, bet atsitiko keistas dalykas – į pirmininko postą buvo pasiūlyti du kandidatai, kuriuos įprasta vadinti politiniais „išverstakūriais“: tai buvęs partijos „Tvarka ir teisingumas“ vienas iš lyderių Valentinus Mazuronis ir Artūras Paulauskas (jei dar nepamiršote, tai buvęs „jaunas ir

gražus“ „Naujosios sąjungos“ pretendentas į Lietuvos Respublikos prezidento postą per 1997 metų rinkimus). Nejaugi Uspaskicho partijoje pristiigo autoritetų, galinčių užimti pirmininko postą? Kita vertus, ar teisiamųjų suole sėdinti partija gali turėti daugiau „autoritetų“ nei viena? Rink nerinkęs – autoritetas kaip buvo, taip ir liks Viktoras Uspaskichas. Čia kaip su Daktaro gauja – autoritetas joje tik vienas (bet tas dabar už grotų).

Taigi Kėdainiuose paskutinį gegužės savaitgalį įvykusiame trečiajame Darbo partijos suvažiavime buvo išrinktas naujasis partijos pirmininkas – juo tapo Valentinus Mazuronis. Ką gi, nusiteikime naujiems Darbo partijos akibrokštams – naujasis pirmininkas dar būdamas kandidatu spėjo parodyti savo pažiūrą – kalbėdamas apie švietimo ir mokslo ministro D. Pavalkio atleidimą, jis pasakė, kad Darbo partija niekuo dėta, ne ji sukėlė visą šitą „šaršalą“. Iškalbingas požiūris! Bet įdomiausia laukia ateityje – naujasis pirmininkas jau neslepia, kad pas darbiečius svajoja perbėgti ne vienas „Tvarkos ir teisingumo“ partijos skyrius. Ar tai nereikia, jog stovintys už šių partijų nugaros strategai nusprendė suvienyti jėgas? Kas tie strategai, galime spėlioti, žvilgčiodami į šių partijų proteguojamų politinių nuostatų naudą (pvz., kam nenaudinga, kad Lietuva galutinai išsivaduočiau iš energetinės nepriklausomybės nuo Rusijos, arba nuolat puolama kieta Prezidentės pozicija dėl Rusijos), bet kad toks vieningas frontas, nukreiptas prieš dabartinę Lietuvos poziciją Rusijos–Ukrainos konflikto atžvilgiu, gali pridaryti daug bėdos, spėlioti nereikia.

Gintaras MARKEVIČIUS

Kova su dezinformacija

Gegužės 29 dieną Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė pasirašė Seimo priimtą Visuomenės informavimo įstatymo pakeitimo įstatymą, leisiantį imtis efektyvių priemonių informaciniame kare, užtikrinant šalies nacionalinį saugumą, ir įtvirtins didesnę Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (LRTK) atsakomybę, kovojant su draudžiamos informacijos skleidėjais.

Šalies vadovės pateiktomis ir Seimo priimtomis pataisomis numatomos ES teisę atitinkančios baudos iki 3 procentų metinių pajamų transliuotojams už Lietuvą menkinančios

dezinformacijos skleidimą. Baudos gali būti skiriamos už karo propagandą, raginimus keisti konstitucinę santvarką ar kėsinimąsi į šalies suverenitetą. Tokio pat dydžio baudos gali būti skiriamos ir retansliuotojams, nevykdantiems LRTK sprendimų dėl draudžiamą informaciją paskelbusių televizijos programų ribojimo.

Kovoje su propaganda griežtų priemonių imasi vis daugiau valstybių. Tarp jų – Didžioji Britanija, Latvija, Prancūzija, Vokietija, Danija, kitos šalys.

Prezidentės spaudos tarnyba

„Opozitafobija“, arba priešingos nuomonės baimė

Klausausi radijo laidos ir nesuprantu – ką nori pasakyti kalbėtojas, nuolat kaišiojantis žodelį „pakankamai“? Bet kai išgirstu ištariant „pakankamai mažai“, abejonių nelieka: jis pats nesuvokia, ką kalba. Tokia mintis dažnai šauna į galvą ir skaitant tekstus internetiniuose žinių portaluose. Prirašyta daug, o ką norėjo pasiūlyti autorius – neaišku.

Nors praėjusių poros savaitių dėmesio centre buvo nelaimė Baltijos jūroje, į kurią nukrito dviejų lietuvių lakūnų pilotuojamas lėktuvas „An2“, netrukus su šia nelaimė susijusios problemos tarsi nusikėlė į antrą planą, kai kilo diskusijos apie Europos Komisijos planus „padalyti“ Viduržemio jūros pakrantėje esančių ES valstybių netikėtą naštą visoms bendrijos narėms. Reikalas tas, kad šios šalys, ypač Italija, susidūrė su rimta problema – jas užplūdo tikri ir tariami pabėgėliai iš Afrikos šalių, kuriose vyksta kariniai konfliktai. Kaip išuos planus reaguojame mes, lietuviai?

Štai keletas citatų iš populiariaus naujienų portalo „Delfi.lt“: „Migracijos aktualijos čia irgi ne išimtis. Manau, niekas nepaprieštaraus, jog dauguma migrantų bėga į Europą vejami karo ar skurdo. O ką jiems siūlo tariami krikščioniškų vertybių sergėtojai Lietuvoje? Ar jūs girdite jų lūpose Kalno pamokslo žodžius: „Prašančiam duok ir nuo norinčio iš tavęs pasiskolinti nenusigrėžk“? „Vos tik pasklido žinia, kad Europos Komisija mandagiai siūlo Lietuvai pasidalyti pietinių ES valstybių, kurias užplūdo pabėgėliai, našta ir priimti apie 700 nelaimės ištiktų žmonių, kaipmat sujudo visi kurį laiką tylėję rasinio grynumo propaguotojai ir europietiško vertybių kritikai.“ „Kuo jie skiriasi nuo tų lietuvių, kurie per pirmąją sovietų okupaciją 1940 metais matė trėmimus ir žudynes, todėl pasitraukė į Vakarų 1944-aisiais? Ar visa mūsų „dipukų“ kartos emigracija irgi verta būti vadinama barbarais ir klajūnais? Kuo jie skiriasi nuo pabėgėlių iš Rusijos užgrobtos Rytų Ukrainos, kuriems paremti Lietuvos piliečiai aukoja negailėdami? Gal tamsesnė odos spalva ar mums nesuprantama kalba žmogų daro mažiau žmogumi, o jo kraują ir ašaras – vandeniui?“

Turbūt supratote, kad tų citatų autoriai yra palaikantys minėtus pabėgėlių paskirstymo planus. Tiesos dėlei pri-

minsiu, kad tai būta atsako į kito populiarus politikos apžvalgininko straipsnį, kuriame nepritariama planams Lietuvoje apgyvendinti per 700 pabėgėlių iš Afrikos šalių.

Perskaičius šiuos straipsnius į akis krito vienas dalykas – visa tai panašu į prastai parengtą viešųjų ryšių akciją... Kam jos reikėjo, suprasti nesunku: A. Butkevičiaus Vyriausybei teks spręsti šią užduotį, o tai, žinant daugumos tautiečių negatyvų požiūrį į minėtus migrantus, bus tiesus kelias į politines kapines. Tad ne vienas skaitytojas spėja, jog tai užsąkytų straipsnių serija. O gaila – būtų daug išmintingiau nušviesti situaciją realiomis spalvomis – juk dažniausia nepasitikėjimo priežastis būna nežinojimas, tiksliau – nepažinimas. Argi ne tiesa, kad nieko nesužinoje apie pabėgėlius, kuriems reikia pagalbos – nei koks jų gyvenimo būdas, koks išsilavinimas, kokios vertybės, galų gale, ką jie galvoja apie savo ateitį ir kas pasirūpins jų pargabenimu į tėvynę, kai ten nusistovės taika ir ramybė? Deja, nieko apie tai nekalbama, bet kaip visuomet kritikos smaigalys nukreiptas ne į oponentų siūlymus, bet į pačius asmenis – jie išvadina mi rasistais, kokiais nors „fobais“ ir t. t. Kam reikia apsimesiti, kad ši problema nesusijusi su daugybe negatyvių dalykų – islamistų teroro grėsme, padidėjusiu nusikalstamumu, socialine įtampa ir dideliu poveikiu ekonomikai? Todėl negali nesutikti su tokio komentaro po vienu iš straipsnių autoriumi: „Kuo čia dėtas krikščioniškas humanizmas, kai kalbama apie organizuotą nusikalstamą biznį? Nereikia būti naiviams: žmonių kontrabanda – vienas pelningiausių verslų 21 amžiuje, o jo schema tiesiog idealiai apskaičiuota: kontrabandininkai žeriasi milijardus, o Europos socialistai už bilietą „į rojų“ susimokėjusius keleivius pasitinka plačiai išskėstomis rankomis – pašalpos, būstas, medicinos paslaugos, etc. Idealus verslas be jokių investicijų, kai dalis klientų netgi neretai tiesiog „dingsta“ jūroje. Biznis, neabejotinai susijęs su milžiniško masto korupcija. Dėl to ištirpsta sąvokos, ir paprasčiausi ekonominiai migrantai iš trečiųjų šalių masiškai virsta „pabėgėliais“. Visų pirma reikia deramai saugoti EU sienas, ypač Europos pietuose, o jau po to susitarti, kokiems asmenims Europa nori atverti savo

duris į demokratiją ir gerovę.“

Antrojo pasaulinio karo pabėgėlių ir dabartinio ukrainiečių vargo palyginimas su žmonių kontrabandos verslu yra, švelniai tariant, nepadorus ir panašus į buvusių komunistinių nomenklatūrininkų mėgstamą pasakymą „visi buvome aukos“. Tuometiniai (ir dabartiniai) pabėgėliai iš Lietuvos (tiek ir šiandien ukrainiečiai) nesvajojo apie gyvenimą iš pašalpų, bet važiavo susirasti darbą ir pragyventi iš jo. Be to, niekas beatodairiškai jų neišleido nei į Angliją, nei į Ameriką, nei į Australiją – teko pereiti „patikrinimo filtrus“. O kas tikrins masiškai plūstančius „pabėgėlius“ iš Afrikos šalių? Ar tai nėra būtina, ypač girdint specialiųjų tarnybų perspėjimus, kad tarp tokių migrantų jau pastebėta ISIS kovotojų?

Lyg tyčia tų pačių mūsų pabėgėlių tautiečių patirtis sako, kad iš Afrikos šalių plūstantys migrantai dažniausiai neturi nieko panašaus į planus dirbti. O kur dar prieš keletą metų per televiziją matytos riaušės Prancūzijoje, kur migrantai iš Afrikos nusiaubė miestus? Todėl ar reikia stebėtis, kad mūsų tautiečių požiūris į naujus galimus išlaikytinius yra neigiamas – juk ir taip nenorinčių dirbti ir gyvenančių tik iš pašalpų turim užtektinai. O juk nė vienas iš dabar pritariančiųjų (ir išdidžiai koneveikiančiųjų nepritariančiuosius) „pabėgėlių“ priėmimui tikrai nedžiūgauja Lietuvoje vešinėja pašalpinių dykaduonių armija. Bent jau skaityti tokių nuomonių, jog iš pašalpų gyvenantys žmonės yra gėris, kurį reikia skatinti, neteko. Atvirksčiai – kalbama, kad dėl neapgalvotos socialinės politikos kenčia pensininkai, jaunos šeimos ir pan. Tad kodėl gi nepasvarsčius, kokių papildomų rūpesčių kils priėmus minėtus migrantus, kaip tai bus sprendžiama, kaip prie to galėtų prisidėti visuomenė? Ar mes ką nors žinome apie integracijos programas ir t. t.?

Žmonėms, patekusiems į bėdą, lietuviai niekada neatsisakė padėti – Lietuvos istorijoje yra atvejų, kai prieglobstį mūsų valstybėje surado ne viena tautinė grupė. Bet šiandien yra daugiau klausimų nei atsakymų, o tai ir yra pagrindinė priežastis, kodėl dauguma mūsų tautiečių pasisako prieš pabėgėlių iš Afrikos priėmimą net ir laikinam prieglobsčiui, juo labiau kad netiki tuo „laikiniu“.

Gintaras MARKEVIČIUS

Sveikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią Igarokos tremtinę **Genę ŠEMATOVIČ**.

Linkime stiprios sveikatos, ilgų, džiaugsmingų ir laimingų metų, dvasios ramybės ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

LPKTS Jonavos filialo narį **Zigmą BARAUSKĄ** nuoširdžiai sveikiname 70-ojo gimtadienio proga.

Linkime stiprios sveikatos, šviesių ir laimingų ilgiausių metų ir Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Jonavos filialas

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Jurbarko filialo narius:

Viktoriją MISIUKIENĘ – 85-ojo,

Stanislavą ATGALAINIENĘ – 75-ojo.

Linkime sveikatos, stiprybės bei Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

Savaitgalį aktyviai dirbo TS-LKD PKT frakcija

(atkelta iš 2 psl.)

Kol vyko balsavimas ir dirbo Balsų skaičiavimo komisija, konferencijos dalyviai galėjo išsakyti savo rūpesčius, teikti pasiūlymus, pastabas.

Tomas Kazulėnas pristatė TS-LKD Šeškinės skyriaus ir TS-LKD PKT frakcijos Vilniaus skyriaus paruoštą rezoliuciją „Dėl patriotinio pilietinio ugdymo“. A. Anušauskas kalbėjo apie informacijos sklaidą spaudoje: „Tremtinys“ – gerai, bet gal ieškoti kitų galimybių“. Jis sukritikavo Jono Burko parengtą ir gegužės 22 dieną Seime vykusioje konferencijoje priimtą rezoliuciją.

Seimo narė V. V. Margevičienė pareiškė, kad priima priekaištus dėl šios rezoliucijos: „Nebuvau kviesta į tos konferencijos organizacinį komitetą, tad ne viską galiu atsakyti“.

Prof. Arimantas Dumčius vardijo nuveiktus darbus Seime. Pasisakė R. Pankevičius iš Panevėžio, Arūnas Barbštys iš Klaipėdos.

G. Rutkauskas kvietė aktyviau prenumeruoti „Tremtinį“, R. Morkūnaitė-Mikulėnienė dėkojo už pastabas dėl trūkumų partijos administraciniame darbe. Ji pagarsino deklaraciją, gegužės 29 dieną Vil-

niuje pasirašytą LR Seimo, Lenkijos Respublikos Seimo bei Senato ir Ukrainos Aukščiausiosios Rados narių asamblėjos.

Balsų skaičiavimo pirmininkas J. Stanėnas paskelbė rinkimų rezultatus: PKTF pirmininke išrinkta V. V. Margevičienė, į tarybą išrinkti: G. Rutkauskas (Kauno r.), O. A. Tamošaitienė (Kaunas), E. Strončikas (Vilnius), A. Blažys (Panevėžys), G. Uogintas (Vilnius), T. Ūksienė (Šilalė), J. Marcinkevičienė (Kaunas), V. Jokubauskienė (Šiauliai), I. Haase (Šakiai), Z. Čerkauskas (Klaipėda), J. Savickas (Kaunas), B. Kažemėkaitė (Marijampolė), V. Jogminienė (Kauno r.), G. Kaklauskas (Anykščiai), A. Rašinskas (Šilalė), A. Jočys (Kaunas), A. Stankus (Tauragė), I. Pažereckienė (Jurbarkas), V. Bundza (Kaunas), M. Jurgelaitis (Vilnius). Į Procedūrų ir etikos komisiją išrinkti: E. Manovas (Šiauliai), A. Marcinkevičius (Kaunas), G. Uogintas (Vilnius), P. Petrylienė (Anykščiai), E. Ibianskienė (Vilnius). Bendru sutarimu patvirtinti išrinkti nariai, pasveikinta pirmininkė.

PKTF tarybos posėdis numatomas birželio 20 dieną.

Audronė KAMINSKIENĖ

Padėka

Nuoširdžiai dėkoju visiems ataskaitinėje rinkiminėje konferencijoje dalyvavusiems TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos nariams už pasitikėjimą frakcijos pirmininko rinkimuose.

Jūsų palaikymas man yra labai svarbus. Tikiuosi, ir ateityje dirbsime kartu, vieningai ir kantriai ir atliksime daug gerų ir gražių darbų Tėvynei.

Vincė Vaidevutė Margevičienė,
TS-LKD PKT frakcijos pirmininkė,
LR Seimo narė

Konkursas „Sąjūdžio keliu“

Artėjant Lietuvos kardinolo Vincento Sladkevičiaus mirties 15-osioms metinėms Kauno arkivyskupijos muziejuje surengė Lietuvos Sąjūdžio Kauno skyriaus Švietimo komiteto inicijuoto tarpmokyklinio konkurso „Sąjūdžio keliu“, skirto Baltijos kelio ir Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 25-osioms metinėms, aptarimo popietę.

Kasmet rengiamų konkursų metu mokiniai patys suinteresuoti pasikartoti ar patikrinti per pamokas įgytas Lietuvos istorijos žinias. Per pastaruosius aštuonerius metus mūsų organizuoti konkursai prisidėjo miesto mokyklose minint Lietuvos Sąjūdžio 20 metų, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio jubiliejų, Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminties metus, pabrėžiant Lietuvos Nepriklausomybės kovų herojiškumą, tautinės krikščioniškos savimonės pasireikimą sovietinės okupacijos metais, „LKB Kronikos“ ir kitų nelegalių leidinių vaidmenį, demaskuojant sovietinės valdžios melą, tikinčiųjų persekiojimą, jos vykdytą rusinimo politiką. Siekiant pažymėti 1863 metų sukilimą ir Stepono Dariaus bei Stasio Girėno didvyrišką skrydį per Atlantą surengėme istorijos konkursą „Skrydis į Lietuvą“. Šiemet konkurse mokiniai rungtyniavo savo žiniomis, vedančiomis į Baltijos kelio ir Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo jubiliejinių metų istoriją.

Visuose mūsų rengtuose konkursuose aktyviai dalyvavo Kauno Juozo Grušo meno bei Stasio Lozoraičio vidurinės mokyklos, Juozo Urbšio katalikiška vidurinė mokykla, Jono Pauliaus II, VDU „Rasos“, „Aušros“, Šv. Mato ir Jono Basanavičiaus gimnazijos. Gaila, kad šiuose savo krašto istorijos geresnio pažinimo konkursuose tik vieną ar du kartus dalyvavo Šančių ir Veršvų vidurinės mokyklos, Rokų, Aleksandro Puškino, „Varpo“ ir KTU gimnazijos, o nė karto nedalyvavo prasingą mūsų įžymaus aviacijos konstruktoriaus Jurgio Dobkevičiaus vardą turinti vidurinė mokykla.

Tarpmokyklinis istorijos konkursas „Sąjūdžio keliu“ įvyko Stasio Lozoraičio vidurinėje mokykloje. Mokyklos direktoriaus pavaduotoja Vida Senkuvienė sudarė labai geras sąlygas konkursui vykti. Konkurse dalyvavo 31 mokinys, atstovavęs tris pagrindines ir aštuonias vidurines mokyklas bei septynias gimnazijas. Tai gi iš viso 18 mokyklų. Pagal mokymo programą sudarytą konkursinį klausimyną buvo

galima surinkti 61 tašką. Vidutiniškai vienas mokinys surinko 29 taškus – 48 procentus galimų. Tai rodo nemažas Lietuvos istorijos išmokimo spragas. Daug kartų įvairių laikotarpių Vyriausybėms, Seimui ir Prezidentūrai siūlėme, palaikant kitoms patriotinėms visuomeninėms organizacijoms, bendrojo lavinimo mokyklose įvesti galutinį, mokinių motyvaciją paskatinantį, atskirą Lietuvos istorijos atskaitymo pažymį. Deja, pritarimo nesulaukta...

Nors tik du mokiniai teisingai atsakė į klausimą – kokio požiūrio laikėsi Algirdo Brazausko vadovaujama Lietuvos komunistų partija, Sąjūdžiui viešai paskelbus siekti Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo, ne visi mokiniai žinojo Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo datą, tačiau dauguma konkurso dalyvių suvokė, kad sovietinės okupacijos sąlygomis daug žmonių nesitaikstė su sovietine ideologija, žinojo Molotovo bei Ribentropo pakto padarinius, 1987 metų rugpjūčio 23 dienos mitingą prie Adomo Mickevičiaus paminklo Vilniuje. Dauguma mokinių žinojo, kad 1990 metais Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo pirmininku buvo išrinktas profesorius Vytautas Landsbergis. Beveik visi konkurso dalyviai žinojo sovietų taikytą Lietuvai ekonominę blokadą, 1918 metų Vasario 16-osios Aktą, kurio pagrindu 1990 metais buvo atkurta Lietuvos Nepriklausomybė, žinojo ir Islandiją, kaip pirmą valstybę, pripažinusią Lietuvos valstybės atkūrimą.

Daugiausiai taškų, atsakiusios į 48 pateiktus klausimus surinko Kauno Jono Pauliaus II gimnazijos gimnazistė Aistė Ogulevičiūtė (mokytoja Vaida Godaitė) ir Juozo Grušo meno vidurinės mokyklos mokinė Vakarė Simonaitytė (mokytoja Jadžė Jablonskienė). Antrąją vietą užėmė Jono Pauliaus II gimnazijos gimnazistė Karolina Tamošaitytė, surinkusi 46 taškus. Dvi trečiąsias vietas pasidalijo, surinkę po 44 taškus, Maironio universitetinės gimnazijos

moksleivis Juozas Matijošaitis (mokytoja Viktorija Jucytė) ir Vytauto Didžiojo universiteto „Rasos“ gimnazijos moksleivė Gabrielė Valevičiūtė (mokytoja Violeta Mitrulevičiūtė).

Į pirmąją prizinių penketuką savo žiniomis įsirašė Juozo Grušo meno vidurinės mokyklos mokinė Aurelija Grubliauskaitė (mokytoja Jadžė Jablonskienė), Jono Pauliaus II gimnazijos gimnazistas Dainius Daukša (mokytoja Audronė Bakūnienė), Juozo Urbšio katalikiškos vidurinės mokyklos mokinė Miglė Ercmonaitė (mokytoja Ilona Sirvydienė), Stasio Lozoraičio vidurinės mokyklos mokinys Artūras Anisemenka (mokytoja Silva Poškuvienė), Jono Basanavičiaus gimnazijos mokinė Greta Juknaitė (mokytoja Ona Kavaliauskienė) ir Vytauto Didžiojo universiteto „Rasos“ gimnazijos gimnazistas Lukas Tilkevičius (mokytoja Rasa Pranulienė).

Rengiant konkurso programą ir kitą konkursinę medžiagą nuoširdžiai talkino istorijos mokytojos metodininkės Silva Poškuvienė, Vinanta Gulbinienė, Daiva Jakučionienė, Birutė Čiegienė, Vaida Godaitė, istorijos mokytoja ekspertė Eugėja Paškauskienė ir kt.

Malonu, kad šioje konkurso aptarimo šventinėje popietėje dalyvavo buvęs Kauno meras Andrius Kupčinskas, jo pirmasis patarėjas Zenonas Abramavičius, buvęs vicemeras Algimantas Kurlavičius, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio štabo viršininkas Vytautas Balsys, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė, Juozo Grušo meno vidurinės mokyklos direktorė Nijolė Šimienė, Jono Pauliaus II gimnazijos direktorius Liudvikas Lukošius, Juozo Urbšio katalikiškos vidurinės mokyklos direktorius Paulius Martinaitis, mokinių ateitininkų federacijos atstovė Vida Zulonaitė, muziejaus vedėja Irena Petraitienė, mūsų organizuotų konkursų foto metraštininkas Algimantas Mikulėnas, Lietuvos Sąjūdžio Kauno skyriaus atstovai.

Zigmas TAMAKAUSKAS

Tremtyje grūdinta jaunystė

Irena Randytė-Minkauskienė su seserimis į Sibirą pateko be mamos. „Seima gyveno Alytaus rajone, Grikonių kaime, – pasakoja Irena. – Mūsų tėvai turėjo tvarkingą sody-

rauose nebuvo, tad apie ją niekas nekalbėjo, o brolis Juozas tomis dienomis išvis namuose negyveno. Vienintelė auka tada buvo mama.“ Pasak Irenos Randytės-Minkauskienės,

stribokams buvo apmaudu, kad nerado jos brolio Juozo Randžio. Turėję žinių, jog jis remia partizanus, nelabieji norėjo sučiupti „tą banditų draugužį“, bet tada nepavyko. Juozas Randis rėmė partizanus, lankėsi net A. Ramanauskio - Vainago bunkeryje, todėl Randžių šeima stambiu šriftu buvo įrašyta į tremiamųjų sąrašus. Irenos mamos sesers vyras B. Čaplikas buvo partizanų rėmėjas, tad Randžių namuose pokalbių

Gitara skambinti Irena Randytė išmoko Tomske

ir informacijos apie išsivaduojamąją lietuvių kovą buvo daugiau negu reikia.

Kai Bronė Randienė Sibire jau nešė sunkią tremtinės dalią, Prienuose iš gimnazijos suolo išsivedė jos sūnų Juozą. Ištrėmus Bronę Randienę, po kurio laiko jos vyrą Joną Randį su dukterimis Ramute, Nijole ir Irute išgabeno į šalčio ir neviltes kraštą. Juos išmetė ant Vasiugano upės kranto, kur buvo įsikūrę latviai tremtiniai. Tėvą nuo mergaičių netrukus atskyrė, apie mamą jos galėjo tik spėlioti, tad sesutėms ir mama, ir globėja tapo Irutė Randytė, vyriausioji sesuo.

„Pradžioje buvo labai sun-

ku, – prisimena Irena Randytė-Minkauskienė. – Teko dirbti miške, medienos paruošimo darbų bare. Aš – į darbą, o mergaitės vienos likdavo barake. Turėjau rūpintis ne tik savimi,

Ketrios lietuvių šeimos, pasistačiusios Sibire nuosavą namelį

bet kad ir jos būtų pamaitintos, aprengtos, o visko trūko – ir maisto, ir drabužių, ir motiniška globa turėjau apdalyti mažąsias sesutes.“ Gyvenimas kiek prašviesėjo, kai, gal tėvo pastangomis, o gal susiklosčiusių aplinkybių dėka, pas dukteris atvyko mama. Vėliau į šeimą grįžo ir tėvas. Sunkią valandą Bronė Randienė galėjo atsiremti į vyro petį, mergaitės jautė abiejų tėvų globą ir rūpestį. Kai keturios lietuvių tremtinių šeimos – Karvelių, Kuklevičių, Randžių ir Vitkauskų – nutarė pasistatyti nedidelį namelį ir jame kartu apsigyventi, statybų darbams vadovavo, patarimus teikė Jonas Randis.

Kad ir labai sunkus darbas, nepakeliamas vargas lydėjo kiekvieną tremtinių šeimą, tačiau dirbančioms miške Irenai Randytei ir jos draugei po kurio laiko suteikė atostogų. Iru-

tė kartu su ja leidosi į pažintinę kelionę. Ir užsibuvo joje nuo pavasario iki rudens. Vietos valdžia tėvams grūmojo, kad iškis Ireną Randytę kartu su jos drauge į kalėjimą, o šie tik pe-

temomis. Kalbėdavo apie Lietuvą, apie išsiilgtą tėviškės šilumą, gerus žmonių veidus. Visi brangino kiekvieną pragyventą dieną ir už tai dėkojo Aukščiausiam.

Ištekėjusi už buvusio partizanų ryšininko Juozo Minkausko Irena kūrė jaukius namus Birštone, abu augino dvi dukreles Dalią ir Violetą. Kai persikėlė į Kauną, rodos, daugiau iš gyvenimo ko nors tikėtis nė nereikėjo. Tačiau Malinauskus ištiko skaudus smūgis. Po 30 bendro gyvenimo metų mirė Irenos vyras Juozas Minkauskas. Nutrūko pati stipriausia styga, jungusi Irenos ir Juozo gyvenimą.

Kurį laiką moters sieloje buvo nusėdusi tik pilka spalva. Tačiau nuo depresijos, tamsių minčių gelbėjo daina. Dar gyvendama Birštone Irena Minkauskienė dainavo ansamblyje, giedojo bažnyčios chore, tad neatsitiktinai buvo pakviesta į LPKTS Kauno skyriaus vokalinių ansamblių „Laisvės kovų dainos“, kuriam vadovavo maestro Antanas Padleckis. Šio kolektyvo šlovės spinduliuose Irena Minkauskienė šildėsi 20 metų. Kol nustojo plakusi maestro A. Padleckio širdis. Daug koncertuota, daug prasmingų dainų išmokta, pabendrauta su bendraminčiais. Savo vadovą choristai prisimena įvairiomis progomis, o jo mirties dieną – birželio 14-ąją – Kauno šv. Gertrūdės bažnyčioje užsako šv. Mišias.

Ilgametė LPKTS Kauno filialo tarybos narė, TS-LKD partijos narė ir šiandien dalyvauja renginiuose, šventėse, nes toks jos nusiteikimas: kiek jėgos leidžia, visur dalyvauti, degti, nenurimti!

Aušra ŠUOPYTĖ

Nuotraukos iš J. Malinauskienės albumo

Sukako 90 metų, kai gimė bene vienas jauniausių Lietuvos partizanų vadų Petras Bartkus-Žadgaila, dar vadinęsis Sąžine, Dargiu, Mažrimu, Žiemkenčiu, Martynu, Alkupėnu.

Jis gimė 1925 metų gegužės 30 dieną Raseinių valsčiaus Pakapurnio kaime vidutinių ūkininkų šeimoje. Besimokant mokykloje, užklupo pirmoji sovietinė okupacija, kurios metu jaunuoliui teko pamatyti visus okupantų nusikaltimus – Lietuvos žmonių persekiojimus, suėmimus, kankinimus, trėmimus, žudynes... Okupantų siautėjimas jį subrandino pasipriešinimo kovai. 1941 metų pradžioje jis išitraukė į pagrindinę antisovietinę veiklą. Tik prasidėjus karui

P. Bartkus kartu su vyresniais bendramoksliais buvo suimtas už nelegalios spaudos platinimą, tačiau po kelių dienų paleistas, nes buvo dar nepilnametis. Tų pačių metų rudenį jis įstojo į Kauno aukštesniąją technikos mokyklą. 1942 metais, būdamas studentas, Kaune įsiliejo į Lietuvos laisvės armijos veiklą.

Artėjant antrajai sovietinei okupacijai, P. Bartkus galutinai apsisprendė aktyviai kovoti prieš okupantus ir ginklu siekti Lietuvos laisvės. 1944 metais Raseinių apylinkėse jis subūrė Lietuvos laisvės kovotojų būrį. Buvo Žebenkšties rinktinės štabo narys. Štabas parengė pluoštą instrukcijų, reglamentuojančių partizanų veiklą, ryšių

tinklo sudarymą ir kitus klausimus, bandė užmegzti ryšius su aplinkiniais partizanų daliniais. Nuo 1946 metų pavasario leido laikraštį „Laisvės varpas“.

1946 metų kovą štabo partizanai J. Žemaitis ir P. Bartkus ėmėsi ieškoti ryšių su Šiaulių ir Kėdainių apskrityse veikusiais partizanų junginiais, kviesdami susivienyti bendrai kovai ir suderinti veiksmus. J. Žemaičio ir P. Bartkaus pastangomis 1946 metų rugsėjo 12 dieną buvo įkurta Jungtinė Kęstučio apygarda.

1947 metų gegužės 28 dieną P. Bartkui suteiktas partizanų majoro laipsnis. Tais pačiais metais Jungtinės Kęstučio apygardos vadą J. Žemai-

tis-Tylius P. Bartkų kartu su Bronislovu Liesiu-Ėgliu paskyrė organizuoti Prisikėlimo apygardą. Jos pirmajame įsakyme buvo rašoma: „Kupini meilės savo Tėvynei, pilni paniekos bailiams ir šiaudadūšiams, teisingi, bet rūsčius priešams, negailestingi išdavikams turime, kad ir iš lėto, bet tvirtai, nepalaužiamai žengti užsibrėžtos kovos keliu, kad išpildytume pareigą Tėvynei ir padėtume tvirtus pagrindus mūsų laisvai, nepriklausomai, demokratiniams pagrindais tvarkomai valstybei atkurti.“

Pirmuoju šios 1948 metų balandį įsteigtos apygardos vadu buvo išrinktas Petras Bartkus. Pradžioje apygardos

štabas dislokavosi Dukto miške. Netrukus, lankantis pas Žaliosios rinktinės partizanus, P. Bartkus pateko į pasalą ir buvo sužeistas. Kulka kliudė klubo kaulą, žaizda sunkiai gijo.

P. Bartkui vadovaujant apygardai, buvo išleistas pirmasis laikraščio „Prisikėlimo ugnis“ numeris. Jis kūrė eilėraščius, kuriuos pasirašydavo Alkupėno slapyvardžiu. 1948 metais išėjo jo eilėraščių rinkinys „Partizano sielos atgarsiai“.

Vadovaudamas Prisikėlimo apygardai P. Bartkus didžiulį dėmesį skyrė partizaninės kovos metodų ir taktikos tobulinimui, kovotojų mokymams ir drausmės stiprinimui.

(keliamą į 6 psl.)

Pragaro karalystėje

*Pabaiga.
Pradžia Nr. 19 (1137)*

Nepavykęs pabėgimas

Kelionė traukiniu baigėsi prie Ramiojo vandenyno, Vavino uoste. Svyruojančių klipatų kolona, kareivių baksnojama durtuvais ir pjudoma šunimis, pasiekė ką tik pastatytą lagerį. Rytuose už 70 kilometrų saulėtomis dienomis buvo matyti žemės juosta – Sachalino sala, kurią skalavo Ochotsko jūros vandenys. Nedidelė lagerio zona buvo aptverta trimis spygliuotos vielos eilėmis. Viduje buvo trimis eilėmis 12 barakų. Arčiau tvoros stovėjo dvi lauko išvietės, po kuriomis buvo išraustos gilios duobės. Šios duobės ir paskatino ruoštis masiniam pabėgimui.

Pasirinkome išvietę, stovinčią vakarinėje zonos dalyje, maždaug 20 metrų nuo tvoros, už kurios dunksojo bekraštė Tolimųjų Rytų taiga. Užblokačius išvietės duris, prasidėjo intensyvus tunelio kasimas. Iš lentelių sukalta dėžutė prie abiejų galų pritvirtintomis virvėmis sparčiai keliavo tuščia į tunelį ir prikrauta žemių į išvietės duobę. Kasimo „mašiną“ aptarnavo trys vyrai. Vienas tunelio dėžutę prikasdavo, dviese vilko į duobę. Pamainos keitėsi gana tankiai. Kareivis iš bokštelių negalėjo įtarti, nes vaikščiojimai į išvietę atrodė natūralūs.

Po kelių dienų apie 40 metrų tunelis buvo baigtas, liko tik išrausti vertikalią olą į viršų. Zonoje sujudimas. Vieni nekantravo laukdami nakties, ruošėsi bėgti. Kiti, abejodami sėkme, nutarė pasikliauti Dievo valia. Tačiau įvykiai pakrypo savo linkme – atsirado Judas. Į pavakarę iš taigos išniro kelios dešimtys automatais ginkluotų kareivių, žirkklėmis iškarpė aptvaro vielas ir apsupo išvietę.

Keli šimtai kalinių apsupo kareivius, kurie keikdamiesi iš automatų pliekė virš mūsų galvų. Iš tunelio išvilko paskutinius kasėjus, tarp jų lietuvių Vytautą Bukiną. Vytautas nesutriko, palengvėle prislinkęs arčiau kalinių apsupties krašto, žaibiškai kirtu dviem kareiviams per automatus ir keliais šuoliais atsідūrė tarp kalinių. Kitus du kasėjus įsiutinti kareiviai nešė išnešė iš zonos.

Sunerimę čekistai nutarė kuo greičiau atsikratyti jiems nepalankaus kontingento. Jau kitą dieną visus kalinius sulai-pino į krovininio laivo „Vitebsk“ triumus. Sunkvežimiu atvežė žiauriai sumuštus paskutinius tunelio kasėjus. Vienas dėl vidinio kraujavimo po kelių dienų mirė laive. Antra-

sis, draugų padedamas, ištvėrė iki kelionės pabaigos. Tunelio išdavikas buvo ukrainietis. Jį paliko „Didžiojoje žemėje“, iš kur atgal kelio nėra. Kolymą ir Magadaną kaliniai vadino siaubo ir prakeikimo „planeta“. Kiekvienas, sužinojęs, kad bus vežamas į Magadaną, jau tūsi pasmerktas mirčiai.

Čekistų ryžtas blėso

Laive sukruoto kaliniai buvę jūrininkai. Žinodami laivų konstrukcijas, iš gultų išėmė lentgalius, išlaužė ventiliacinių angų grotas. Vos ne metro skersmens vamzdžiai nuo laivo paviršiaus per kelis triumus siekė laivo dugną. Jie norėjo užgrobti laivą. Juolab kad čia pat pašonėje – japonų salos. Nesulaukę organizuotų nurodymų, kai kurie drąsuoliai čekistus nustebino savo netikėtu pasirodymu denyje. Kilo sąmyšis. Denyje sukalo kulkosvaidžiai. Kareiviai užblokavo ventiliacines angas. Pagaliau prie visko dar prisidėjo audra. Reikėjo stipriai laikytis, kad nebūtum nublokštas į priešingą triumų sieną.

Šioje kelionėje sunkiausia buvo įveikti trijų kilometrų atstumą nuo uosto iki persiuntimo punkto. Išvargusius galvas tartum švinas slėgė juodi jūros vėjo genami debesys. Po kojomis vingiavo žemė. Vienas kitą prilaikydami slinkome tarsi vauduokliai, nesuvokdami, kur einame, negirdėdami grėsminčių sargybos raginimų. Tris kilometrus „nužygiavome“ per keturias valandas. Lagerį rado me tuščią. Sugužėję į barakus, sukritome ant plikų gultų. Viskas atrodė kaip sapne.

Nekyla abejonių, kad čekistai su mumis elgėsi ne taip ryžtingai, kaip anksčiau. Po Stalino mirties Kremliuje dėl valdžios riejos jų vadai, visi buvo sutrikę. Nežinojo, kas ką įveiks, todėl dantis sukandę visiems nuolaidžiavo. Be to, jiems nelabai sekėsi ir anksčiau mus įbauginti ir palaužti.

Lietuviai laikėmės arčiau vienas kito. Pagarbą ir mūsų pasitikėjimą pelnė vyresnio amžiaus bendro likimo broliai kunigas Česlovas Kavaliauskas, teisininkas Vaclovas Zubkevičius, inžinieriai Vytautas Laugalys ir Algimantas Ruzgys, karininkai Mikas Misiurevičius, Bronius Ramanauskas, Julius Aleknavičius, Juozas Daukantas ir kiti daugiau patyrę vyrai.

Magadano persiuntimo lageryje mus laikė porą savaičių. Beveik visi susirgome vištakiu, podagra. Nusileidus saulei, užtemdavo ir akys, nieko nematėme. Pirmą kartą mums suteikė medicininę pagalbą, padalijo po šaukštą žuvų taukų.

Laisvės troškulys liejosi per kraštus

Paskutinį etapo ruožą, apie keturis šimtus kilometrų, įveikėme sunkiasvoriais sunkvežimiais – „tatrais“ ir „daimanais“. Juose tilpo po 60 ir daugiau kalinių. Keliavome į šiaurę – Beringo sąsiaurio kryptimi.

Kilome ir leidomės per kalnagūbrius, kelias vingiavo tarpkliais. Kalnų viršūnėse baltavo sniegas. Žemiau kalnai žaliavo tankiai apraizgyti vijokliniais kedrais, kuriuos žiemą nuo šalčio saugojo storas puraus sniego sluoksnis. Kalnų papėdėse kur ne kur telkšojalo baloti kemsynai, juose augo reti ir skurdūs berželiai bei „buchtos“ – balteglės.

Tik po dviejų mėnesių iš Taimyro pragaro pasiekėme Kolymos šėtono karaliją – aukso kasyklą Cholodnaja. Kalnų apsupti nedideliame slėnyje stovėjo dviem eilėmis išrikiuoti keliolika barakų. Saulės spindulius matėme tik aukštai kalnų viršūnėse. Gyvenome tartum karste, nedidelėje spygliuota viela apraizgytoje teritorijoje, tačiau buvome visiškai laisvos dvasios.

Taimyro pusiasalyje 40 laipsnių šaltyje siautė uraganai, o Kolymoje iki 60 laipsnių šaltį gaubė baltoji tyła.

Šioje dauboje buvome izoliuoti nuo pasaulio ir kitų kalinių. Čekistai baiminosi, kad „neužkrėstume“ kitų. Tačiau jie labai klydo, nes laisvės troškulys jau visur liejosi per kraštus. Po Norilsko sukilo Vorkutos, Karagandos ir daug kitų lagerių. Prasidėjo „gorlagų“, „berlagų“, „ozelagų“, „velagų“ ir visų kitų „lagų“ griūtis.

Ne visi likimo broliai sulaukė išsvajotos laisvės. Retai kuriam nesuluošino sveikatos, tačiau neįveikė dvasios stiprybės, neužgesino Tėvynės meilės. Norilsko Vyčiai, perėję kalėjimų, lagerių ir etapų pragarą, nepalaužti ir nepalaužiami kiekvienais metais pagerbia žuvusius draugus. Susirinkę pasiguodžia ir pasidžiaugia iškovota laisve ir nepriklausomybe.

Lietuvos partizanai, Laisvės kovų dalyviai visuomet buvo apsisprendę:

*Ginsimės lig vieno –
kaip Pilėnai gynės.
Paskutinį šūvį –
tau, širdie, skiriu!
Tegul šitos pušys
pasakys Tėvynei,
Kad lietuvis niekad
nemirė vergu.*

**Vytautas KAZIULIONIS,
Norilsko sukilimo dalyvis**

Bebaimis partizanų vadas

(atkelta iš 5 psl.)

Būriuose trūko žemesnio rango vadų, todėl jo iniciatyva buvo nutarta organizuoti kuopų vadų kursus. Apygardos vado rūpesčiu, partizanų ryšininkė gydytoja Rožė Jankevičiūtė-Migla ne tik gydė sužeistuosius, bet ir mokė kovotojus teikti pirmąją pagalbą, skaitė paskaitas partizanams apie karo sanitarijos ypatumus. Savo prisiminimuose ryšininkė partizanų vadą P. Bartkų-Žadgailą apibūdina kaip be galo ištvėrimą ir pasišventusį kovotoją.

Tęsiant partizanų vieni-jimo darbą buvo sukurtas naujas laikinas organizacinis vienetas – Vieninga Laisvės kovos sąjūdžio organizacija (VLKSO), sujungusi dalį Lietuvos partizanų. 1948 metų liepą J. Žemaitis, Dukto miške susitikęs su Prisikėlimo apygardos vadovybe, naujuoju apygardos vadu paskyrė Leonardą Grigonį-Užpalį, o buvusį vadą P. Bartkų-Žadgailą – atkurto BDPS Prezidiumo sekretoriumi.

1949 metų vasarį buvo sušauktas Lietuvos partizanų vadų suvažiavimas, kuriame dalyvavo atstovai iš visos Lietuvos. Svarbiausias to suvažiavimo dokumentas – vasario 16 dieną LLKS Tarybos posėdyje priimta Deklaracija, kurią pasirašė aštuoni posėdžio dalyviai: LLKS Tarybos prezidento pirmininkas Jonas Žemaitis-Vytautas ir LLKS Tarybos nariai – Aleksandras Grybinas-Faustas, Vytautas Gužas-Kardas, Juozas Šibaila-Merainis, Bronius Liesys-Naktis, Leonardas Grigonis-Užpalis, Adolfas Ramanauskas-Vanagas ir Petras Bartkus-Žadgaila.

Deklaracija kartu su kitais Lietuvos partizanų vadų suvažiavime priimtais dokumentais sudarė teisinį ir politinį Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo pagrindą, suteikė Laisvės kovoms naują pobūdį, įteisino LLKS, kaip visuotinio organizuoto ginkluoto pasipriešinimo sovietinei okupacijai organizaciją, o jos Tarybą – kaip vienintelę teisėtą valdžią okupuotos Lietuvos teritorijoje. Lietuvos Respublikos Seimas, įvertindamas LLKS Tarybos 1949 metų vasario 16-osios Deklaracijos reikšmę Lietuvos valstybės tęstinumui, 1999-ųjų sausio 12-ąją priėmė įstatymą, nustatęs šio dokumento statusą Lietuvos Respublikos teisės sistemoje, pripažinęs jį kaip Lietuvos valstybės tęstinumui reikšmingą teisės aktą.

1949 metų rugpjūčio mėnesį LLKS prezidiumas įgaliavo LLKS prezidiumo sekretorių P. Bartkų-Žadgailą susitikti su Maironio rinktinės vadovybe. Rugpjūčio 13-osios naktį P. Bartkus-Žadgaila, Bronius Liesis-Naktis, Vytautas Šniuolis-Svajūnas, Viktoras Šniuolis-Vitvytis ir Laurynas Mingilas-Džiugas atkeliavo į Užpelkių mišką (Radviliškio rajone). Ten jų laukė keturi Prisikėlimo apygardos partizanai. Deja, MGB agentui „Zelionui“ nurodžius, mišką apsupo sovietų kareiviai. Užvirė aršios kautynės, kuriose žuvo penki partizanai: Petras Bartkus, Bronius Liesis, Vytautas Šniuolis, kovotojai Girėnas ir Aitvariukas (vardai ir pavardės nežinomi). Šių partizanų kūnai buvo išniekinti Radviliškio saugumo kieme, vėliau sumesti į Antaniškių kaimo gyventojų Mečionio šulinį, nes tuo metu sodyboje dislokavosi emgiebistų įgula. LLKS neteko išskirtinių asmenybių.

Buvęs Prisikėlimo apygardos štabo ryšininkas Kęstutis Bersėnas-Stirniukas Petrą Bartkų prisiminė kaip bebaimį partizanų vadą, didelį Lietuvos patriotą, nenuilstamą kovotoją, linksma, bet tuo pačiu ir griežtą, mėgusį daug rašyti ir kurti eiles. Pasak K. Bersėno, „tokių žmonių Lietuvoje dabar vienetai.“

Po žūties Petriui Bartkui-Žadgailai buvo suteiktas Laisvės kovotojo karžygio vardas, 1950 metais apdovanotas 1 ir 2 laipsnio Laisvės Kovos kryžiais. 1997 metų lapkričio 20 dieną Lietuvos Respublikos Prezidento dekretu jis buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinu (po mirties), 1998 metų gegužės 19 dieną jam suteiktas pulkininko laipsnis (po mirties).

**Parengė Stasys
IGNATAVIČIUS,
LŠS V. Putvinskio-Pūtvio
klubo prezidentas**

Alfonsui Arlauskui atminti

Mano senelis Alfonsas Arlauskas seniau dažnai parašydavo į „Tremtinį“. Duodavo man ištaisyti savo rašinių, laiškų klaidas. Nors ir taisydavau rašybos ir skyrybos klaidas, bet niekada nemokėjau to kalbos grožio, išvalgos, sakinių ir metaforų įmantrumo, ką mokėjo mano senelis. Visi jo laiškai draugams – tarsi meno kūriniai, gražiausi literatūros šedevrai. Senelio ir rašysena buvo neįprasta – barokiškai didinga, su niekuo nesupainiojama.

Ir pasakyti jis visada turėjo ką. Nors nebuvo baigęs jokių didelių mokslų, buvo pats protingiausias mano pažįstamas žmogus: apsiskaitęs, viskuo besidomintis, išmintigas. Enciklopedijas perskaitydavo nuo pradžios iki pabaigos, nuolat domėjosi įvairiomis sritimis, iki pat gyvenimo galo skaitė, la-

vinosi. Knygas siūsdavo per rankas, o kai visi perskaitydavo, dovanodavo bibliotekoms.

Švietėsi ne tik pats, bet mokė ir kitus. 1945 metais dirbo Kretingos rajono Gaudučių pradinės mokyklos mokytoju ir vedėju, tačiau gruodžio 1 dieną klasės vaikų akivaizdoje buvo suimtas ir nuteistas kalėti Vorkutos lageryje. Į Lietuvą grįžo 1957 metais, dirbo, augino vaikus, vaikaičius.

Visada troško nepriklausomos Lietuvos. Ir aš, būdama maža mergaitė, ne kartą su se-

neliu ėjau į Sąjūdžio mitingus. Koks buvo džiaugsmas Lietuvai atkūrus nepriklausomybę! Senelis dar lygiai 25 metus pragyveno laisvoje nepriklausomoje Lietuvoje.

Lina SNIPAITIENĖ

Skelbimai

Birželio 6 d. (šeštadienį) 12 val. Genocido aukų muziejuje (Aukų g. 2, Vilniuje) įvyks Norilsko buvusių politinių kalinių ir jų artimųjų susitikimas. Kviečiame dalyvauti.

Birželio 6 d. (šeštadienį) LPKTS Šilalės filialas ir Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sąjunga kviečia į žygį „Žemaičių apygardos Šatrijos rinktinės partizanų takais“

Renkamės Šilalės r. Laukuvoje.

11 val. šv. Mišios Laukuvos šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje; po šv. Mišių aplankysime prelatą, šv. Rašto vertėją Antaną Rubšio kapą šventoriuje; susipažinsime su Dalios Grinkevičiūtės kūrybos ir gyvenimo ekspozicija.

13.10 val. vyksime į Bilionių k. (7 km). Aplankysime paminklinį kryžių 1952 m. balandžio 18 d. žuvusiems Žemaičių apygardos partizanams Aloyzui Sabockiui-Genučiui, Kaziui Rupšiu-Tigrui ir Tadu Gediminui Liatukui-Vytautui.

13.40 val. – į Vabalų k. (6 km). Sustosime prie paminklinio kryžiaus 1950 m. sausio 25 d. žuvusiems Žemaičių apygardos partizanams Genei Martinavičiūtei-Laimei, Napoleonui Keršiu-Napoleonui ir Pranui Vasiliauskui-Aidui.

14.10 val. – į Getautiškės k. (9 km), prie atminimo ženklą, žyminčio Žemaičių apygardos vado Vlodo Montvydo-Žemaičio gimtąjį kaimą.

14.30 val. vyksime į Varnius (10 km) prie buvusios NKVD būstinės ir paminklo Žemaičių apygardos vadui Vladui Montvydui.

15.10 val. – į Navardėnų k. (10 km), Vlodo Montvydo-Žemaičio ūkio vietą.

15.30 val. – į Dirgėlų k. (24 km). Aplankysime paminklą, įamžinantį Žemaičių apygardos vado bunkerį Putvinskių k. ir Kaltinėnų LLA Dirgėlų k.

16 val. vyksime į Kaltinėnus (5 km), prie paminklinio kryžiaus Kaltinėnų bažnyčios šventoriaus papėdėje „Niekintiems miestelio gatvėse partizanams“ ir Žemaitijos krikšto 600 metų jubiliejui. Kaltinėnų kapinėse aplankysime Žemaičių ir Kęstučio apygardų partizanų kapus.

16.40 val. žygio aptarimas Pilėse, Kaltinėnų dvasingumo parke. Maršruto ilgis – 61 kilometras. Pasiteirauti tel. 8 615 66 273.

LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) veikia LGGRTC parengta nacionalinio mokinių konkurso „Lietuvos kovų už laisvę ir netekusių istorija“ dalyvių paroda „Piešiu istoriją“.

Kviečiame apsilankyti.

Gedulo ir Vilties dienos minėjimas Klaipėdoje

Birželio 14 d. (sekmadienį) 10.30 val. eisena nuo Sąjungos buveinės (Liepų g. 3) iki „Tautos kančios“ memorialo (S. Daukanto g.). **10.50 val.** iškilmingas minėjimas prie memorialo, Lietuvos okupacijos ir sovietinio genocido aukų pagerbimas, gėlių padėjimas. **12 val.** šv. Mišios Kristaus Karaliaus bažnyčioje. Dalyvaus Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių choras „Atminties gaida“, Karinių jūrų pajėgų pučiamųjų orkestras.

Minėjimas Kaune

Birželio 14 d. (sekmadienį) 10 val. šv. Mišios šv. Mykolo Arkangelo (Įgulos) bažnyčioje. **11.30 val.** atminimo lentos atidengimas prie Rezistencijos ir tremties muziejaus. **12.30 val.** gėlių padėjimas Kauno geležinkelio stotyje. **14 val.** minėjimas Petrašiūnų kapinėse „Tautos kančios“ memorialo. Dalyvaus Kauno buvusių tremtinių choras „Ilgesys“, smuikininkė Lijana Žiedelytė.

Birželio 20 d. (šeštadienį) 10 val. Alytaus A. Ramanausko-Vanago gimnazijoje jau 17 kartą įvyks šachmatų varžybos Vanagai atminti.

Kviečiame dalyvauti LLKS, LPKTS narius su šeimomis. Registruokitės iki birželio 18 d. tel. 8 655 10 256.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Anicetas Vismantas 1927–2015

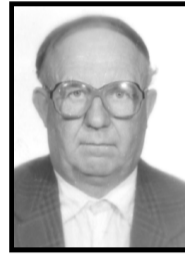
Gimė Šilutės r. Palendrių k. Šeimoje augo devyni vaikai, jis vyriausias. 1945 m. paimtas į 16-ąją lietuviškąją diviziją. 1947–1948 m. studijavo mediciną Kaune. 1948 m. Anicetą su tėvais ir kitais šeimos nariais ištremė į Krasnojarsko kr. Bogučiano r. Artiugino gyv. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Neakivaizdžiai studijavo Vilniaus universitete ekonomiką, dirbo Šilutės melioracijos įmonėje.

Palaidotas Šilutės naujosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame vaikus ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Liūdas Algimantas Sakalauskas 1934–2015

Gimė Kaune. 1941 m. su tėvais ir dviem broliais ištremtas į Sibirą. Tėvų kelyje atskyrė nuo šeimos ir išvežė į lagerius, o motiną su trimis mažamečiais sūneliais nuvežė į Altajaus kr. Ongudajaus r. Vėliau tėvas atvyko pas šeimą. Liūdas Algimantas į Lietuvą grįžo 1962 m. Dėl blogos sveikatos šeimos nesukūrė.

Palaidotas Šilutės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Birutė Povilaitytė-Mencienė 1931–2015

Gimė Jurbarko r. Pašvenčio k. Mokėsi Jurbarko gimnazijoje. 1946 m. suimta ir nuteista 10 m. lagerio. 1956 m. grįžo į Lietuvą, sukūrė šeimą, susilaukė dviejų sūnų.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnus bei artimuosius.

LPKTS Jurbarko filialas

Birželio 11 d. (ketvirtadienį) 15 val. Kaune, Vytauto Didžiojo karo muziejuje bus pristatyta Gedulo ir Vilties dienai paminėti skirta Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro Genocido aukų muziejaus parengta kilnojamoji paroda „12-asis kilometras: 1942–1943 m. Sverdlovske sušaudyti Lietuvos piliečiai“.

Birželio 13 d. Pakruojo Kultūros centro mažojoje salėje (2 aukštas) LPKTS Pakruojo filialas maloniai kviečia į Gedulo ir Vilties dienos minėjimą „Su nauja knyga“. **11–12 val.** šv. Mišios Pakruojo šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. Po jų – gėlių padėjimas prie paminklo negrįžusiems tremtiniais bažnyčios šventoriuje. **12–13 val.** Juozapaičių giminės kapų lankymas senosiose Pakruojo kapinėse, po jo – arbatėlė Pakruojo kultūros centro šokių salėje. **13 val.** Edvardo Juozapaičio (1898–1990) knygos „Pakruojo kraštas ir jo žmonės XX a. pradžioje. Sibiro golgotos“ (knygos sudarytoja ir rengėja Zita Vėžienė) pristatymas Kultūros centro mažojoje salėje. Koncertuos Šiaulių Sauliaus Sondeckio menų gimnazijos auklėtiniai.

Birželio 13 d. (šeštadienį) kviečiame Irkutsko sr. Usolės r. Taljano gyv. buvusius tremtinius į susitikimą Kauno r. Ilgakiemio laisvalaikio salėje.

10 val. šv. Mišios Garliavos bažnyčioje už šviesaus atminimo kunigą Pranciškų Šliūpą, gyvus ir mirusius tremtinius. Pasiteirauti tel. (8 37) 440 435, 8 684 93 635 Danutės.

Birželio 14 d. (sekmadienį) LPKTS Biržų filialas maloniai kviečia paminėti Gedulo ir Vilties dieną. **11 val.** šv. Mišios šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje. **12.30 val.** Gedulo ir Vilties dienos minėjimas Biržų pilies arsenalo salėje. **14 val.** šventinis koncertas buvusių tremtinių choro „Tremties aidai“ 25-mečio proga. Pasiteirauti tel. 8 614 27425 Danguolės.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com, tremtinys@zebra.lt

Redaktorė Jolita Navickienė. Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė. Maketavo Ignas Navickas

Įmonės kodas 3000 32645

Ats./sąsk. Nr. LT18 70440600 0425 8365, AB „SEB“ bankas.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2270 egz.

Kaina
0,58 euro (2 litai)

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Buvusių tremtinių ir politinių kalinių chorų vadovų ir choristų dėmesiui!

Rugpjūčio 1 dieną, šeštadienį, Raseinių rajone, Ariogaloje, įvyks jubiliejinis 25-asis Lietuvos buvusių tremtinių, politinių kalinių ir Laisvės kovų dalyvių sąskrydis „Su Lietuva širdy“. Kaip ir kasmet, svarbus šventės akcentas bus jungtinio buvusių tremtinių ir politinių kalinių choro koncertas ir dalyvavimas šv. Mišiose.

Šv. Mišiose giedosime:

1. „Parveski, Viešpatie“ (m. J. Strolios, ž. Jurkaus, solistas Liudas Mikalautas),
2. „Viešpatie, pasigailėk“ (grigališkas-antifoninis),
3. „Prieš Tavo altorių“ (solistas su choro pritarimu),

4. „Šventas“ (F. Šuberto),
5. „Dievo avinėlis“ (kanonas),
6. „Palaimink Lietuvą nuo kryžiaus“ (m. A. Jasiulionio; pridamos natos),
7. „Ave Marija“ (m. ir ž. A. Paulavičiaus),
8. „Marija, Marija“ (m. Č. Sasnausko).

Jungtinio choro repertuaras:

1. „Leiskit į Tėvynę“ (m. L. Abariaus, ž. J. Snapščio-Margalio),
2. „Kritusiems Lietuvos partizanams“ (m. ir ž. A. Paulavičiaus),
3. „Dievo dovana“ (m. ir ž.

- A. Paulavičiaus; su solistu),
4. „Gimtinė“ (m. J. Pavilionio, ž. A. Dabulskio; pridamos natos),
5. „Oi neverk, motušėle“ (ž. Maironio, su solistu),
6. „Į gimtinę grįžtam mes“ (m. A. Paulavičiaus, ž. B. Brazdžionio),
7. „Išsivio sapnas“ (ž. ir m. V. Siminkevičiaus),
8. „Kur giria žaliuoja“ (m. J. Gudavičiaus, ž. K. Sakalausko-Vanagėlio),
9. „Lietuva brangi“ (m. J. Naujalio, ž. Maironio).

Dėl repertuaro kreipkitės elektroniniu paštu: siksniusenator@gmail.com.

Dainų diena

Trečiąjį gegužės sekmadienį, kai visa Lietuva minėjo Partizanų pagerbimo, kariuomenės ir visuomenės vienybės dieną, Plungėje buvo organizuota septintoji Partizanų dainų diena bei Plungės buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišraus choro veiklos 25-asis jubiliejus. Į šventę buvo pakviesti buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus chorai iš Gargždų, Jurbarko, Kuršėnų, Mažeikių bei Plungės rajono mokyklų mokiniai.

Šventę pradėjo Plungės rajono Alsėdžių gimnazijos vyrų ansamblis, atlikęs Roko Radzevičiaus dainą „Paskutinė kulka“. Šventės metu sveikinimo žodį tarė Seimo narys Jurgis Razma, Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis, TS-LKD Plungės skyriaus pirmininkė Asta Beierle-Eigirdienė.

Po sveikinimų sustojo dainuoti jungtinis buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras, atlikęs dainas „Kritusiems Lietuvos partizanams“, „Partizanų motinai“ ir „Tremtinių rauda“. Toliau sekė Mažeikių buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišraus choro „Atmintis“ pasirodymas. Alsėdžių gimnazijos merginų trio atliko tremtinių dainą „Jei ne auksinės vasaros“ ir partizanų dainą „Ant aukštų kalnelių“.

Po jų dainavo Kuršėnų buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus choras „Tremties varpai“, Jurbarko buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus choras „Versmė“. Plungės Akademiko A. Jucio pagrindinės mokyklos solistė Aneta Pjankovaitė atliko Ievos Narkutės dainą „Raudoni vakarai“. Pirmąjį koncerto dalį užbaigė Gargždų buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus choras „Atminties aidai“.

Antroje koncerto dalyje dainavo jubiliejų švenčiantis Plungės buvusių politinių kalinių ir tremtinių mišrus choras „Tėvynės ilgesys“.

Visi dalyviai buvo apdovanojami padėkomis, kurias įteikė Seimo narys Jurgis Razma, Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis, LPKTB Plungės skyriaus pirmininkė Aniceta Griškiienė.

Choras „Tėvynės ilgesys“ įkurtas 1989 metais. Mintis kuo greičiau suorganizuoti to-

kį chorą kilo grupei buvusių tremtinių sąjūdiečių, grįžtančių iš Kaune vykusio mitingo: Eugenijui Barniškui, Irenai Kudžmienei, Algiui Buitkui. Pradžioje susirinko nedidelis ansamblis, kuriam vadovauti maloniai sutiko Plungės muzikos mokyklos mokytoja Agnietė Lizdenytė.

Pirmasis koncertas įvyko 1989 metų vasario 16-ąją po ilgą okupacijos metų laisvai švenčiant Nepriklausomybės dieną. Pasisekimas buvo didžiulis. Žmonės šluostė ašaras, bandė pritarti dainininkams. Laikui bėgant dainuoti atėjo dar daugiau dainos mylėtojų ir iš ansamblio išaugo choras. Susiformavus chorui buvo pasirinktas pavadinimas „Tėvynės ilgesys“, išgyta vėliava, išrinkta taryba. Visus 25 metus chorui vadovauja tikra Lietuvos patriotė, mylinti dainą, darbą, Sausio 13-osios brolijos pirmininkė Plungėje, Mykolo Oginskio meno mokyklos mokytoja metodininkė, nenuilstanti Agnietė Lizdenytė. Jai talkina tos pačios mokyklos vyresnioji mokytoja, rajono tarybos narė Judita Stankutė. Choras buvo kviečiamas koncertuoti į rajono mokyklas, nė vienas renginys nepraeidavo be choro pasirodymo.

Choro veikla plati. Išleista kompaktinė plokštelė, kurioje įrašyta 20 dainų. Dainuota Pasaulio lietuvių dainų šventėse, Lietuvos dainų šventėse, tremtinių ir politinių kalinių dainų ir poezijos šventėse „Leiskit į Tėvynę“, kiekvieną rugpjūtį – buvusių tremtinių sąskrydžiuose Ariogaloje.

Choras kviečiamas į buvusių tremtinių renginius Mažeikiuose, Kuršėnuose, Gargžduose, Jurbarko. Jau septintą kartą tradiciškai organizuoja Partizanų dainų dienas, pasikviesdami buvusių tremtinių choras iš kitų rajonų. Kasmet liepą vyksta į Žemaičių Kalvarijos atlaidus. Choras buvo pakviestas koncertuoti į Vokietijos Mendeno miestą, Lenkijos Punksko mieste taip pat surengė keletą koncertų. Dabar jų repertuare daugiau kaip šimtas tremtinių, partizanų dainų, tapusių skaudžios Tėvynės istorijos, kurią mena buvę tremtiniai ir politiniai kaliniai, dalimi.

Aniceta GRIKSIENĖ

Gimtinė

Moderato
SOPRANO
ALTO
BASITON

1. Va - la - rakšas - na - no - ja pa - las - bėj - si - lo - ma - ra - de - la - ve - po - laus - la. 2. O - mē - ta - tur - si - ra - de - la - se - lai, ty - so - de - vi - g - de - ty - ra - š - las - gas. 3. Kai - la - de - ji - tai - ma - la - ma - ra - de - la - se - lai, ty - so - de - vi - g - de - ty - ra - š - las - gas.

S.
A.
B.

Vi - sa - te - ma - ap - ke - su - ki, re - gi - de - si - nie - lo - pa - ma - laus. 5. Vi - sa - te - ma - ap - ke - su - ki, re - gi - de - si - nie - lo - pa - ma - laus. 6. grį - ž - ti - mē - gi, grį - ž - ti - mē - gi, mi - ni - mi - ra - pe - la - ra - de - vi - g - de - ty - ra - š - las - gas.

Palaimink Lietuvą nuo Kryžiaus

Moderato
SOPRANO
ALTO
TEMOR
BASS

1. Pa - la - imink, Vie - š - pa - ti - se - mi - ja - ir - mē - ta - su - Lie - tu - va - ty - ty - se - Cia 2. Pa - la - imink, Vie - š - pa - ti - se - mi - ja - ir - mē - ta - su - Lie - tu - va - ty - ty - se - Cia 3. Ap - tveik - kik - si - ra - de - la - se - lai, ty - so - de - vi - g - de - ty - ra - š - las - gas.

S.
A.
T.
B.

Pa - la - imink, Vie - š - pa - ti - se - mi - ja - ir - mē - ta - su - Lie - tu - va - ty - ty - se - Cia 5. Pa - la - imink, Vie - š - pa - ti - se - mi - ja - ir - mē - ta - su - Lie - tu - va - ty - ty - se - Cia 6. Pa - la - imink, Vie - š - pa - ti - se - mi - ja - ir - mē - ta - su - Lie - tu - va - ty - ty - se - Cia 7. Pa - la - imink, Vie - š - pa - ti - se - mi - ja - ir - mē - ta - su - Lie - tu - va - ty - ty - se - Cia

Skelbimai

Birželio 20 d. (šeštadienį) 11 val. Rumšiškų kultūros centre įvyks Lietuvos politinių kalinių bendrijos „Kolyma“ 27-asis suvažiavimas ir visuotinis narių susirinkimas.

Bus aukojamos šv. Mišios, pateikta metinė valdybos ataskaita, vyks rezoliucijų svarstymas, veiklos gairių aptari-

mas, bendra dalyvių popietė. Dalyvių priėmimas ir registracija nuo 10 val.

Kviečiame dalyvauti visus Rusijos „Dalstoj“ sistemos lageriuose (Kolymoje, Čiukčioje ir Jakutijoje) bei tremtyje buvusius žmones, jų šeimos narius, artimuosius, draugus.

Iš Kauno į suvažiavimą

bus galima nemokamai nuvažiuoti užsakytu autobusu, kuris išvyks 10 val. iš prekybos centro „Savas“ (Savanorių per. 346) stovėjimo aikštelės. Papildoma informacija tel. (8 37) 316 347 (Algirdas) ir 8 676 62 983 (Tadas) bei interneto svetainėje www.kolyma.lt.

Aukų gatvėje įvyks **birželio 15 dieną (pirmadienį)**.

Pasiteirauti el. paštu: i.vilkieni@lr.lt, komisija@lr.lt arba telefonu: 8 706 63 818.

Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti kartu su kitomis institucijomis kviečia

minėti Birželio 14-ąją – Gedulo ir Vilties dieną. Šiemet siūlome organizuoti paminėjimus pavadinimu „Ilgėsio pieva“. Vilniuje oficialus renginys